

Likumprojekta „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	<p>Saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību (turpmāk – LBFV) 16.² panta pirmajā daļā noteikto Finanšu ministrs nodrošina, ka katru gadu tiek izstrādāts vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projekts nākamajiem trim saimnieciskajiem gadiem, un iesniedz to Ministru kabinetam saskaņā ar vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projekta un gadskārtējā valsts budžeta likuma projekta izstrādes un iesniegšanas grafiku.</p> <p>Savukārt saskaņā ar LBFV 16.² panta desmitajā daļā noteikto Ministru kabinets vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projektu trim turpmākajiem gadiem iesniedz Saeimai līdz kārtējā gada 15.maijam.</p> <p>Atbilstoši LBFV Pārejas noteikumu 67.punktam 2013., 2014. un 2015.gadā Ministru kabinets iesniedz Saeimai vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projektu kopā ar gadskārtējo valsts budžeta likuma projektu (budžeta likumprojekta paketē).</p> <p>2013. gada 27. augusta Ministru kabineta protokollēmums (prot. Nr. 46, 102.§, 44. punkts) paredz, ka Finanšu ministrijai likumprojektu „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam” (turpmāk – VTBIL), likumprojektu „Par valsts budžetu 2014.gadam” un paskaidrojumus iesniegt izskatīšanai Ministru kabineta 2013.gada 1.oktobra sēdē.</p>
2.	Pašreizējā situācija un problēmas	<p>Atbilstoši LBFV noteiktajam vidēja termiņa valsts budžeta plānošana ir process, kurā tiek noteikti pieejamie resursi vidējam termiņam un nodrošināta šo resursu izlietošana atbilstoši valdības noteiktajām prioritātēm. Vidēja termiņa budžeta plānošana paredz noteikt valsts budžeta likumu vienam gadam un maksimāli pieļaujamo izdevumu kopapjomu turpmākajiem diviem gadiem.</p> <p>VTBIL tiek sasaistīts ar attīstības plānošanas dokumentiem, tādējādi nodrošinot pieejamo resursu sasaisti ar valdības politikas prioritātēm vidējā termiņā.</p> <p>2013. gada 6. martā spēkā stājās Fiskālās disciplīnas likums (turpmāk – FDL), kura pamatā ir nosacījums par ekonomiskajā ciklā sabalansētu vispārējās valdības budžetu un kā galvenais instruments fiskālās disciplīnas ievērošanā ir paredzēts VTBIL, ko sagatavo turpmāko trīs gadu periodam. Tādējādi FDL nodrošina, ka, sākot ar 2014. – 2016. gada plānošanas periodu, VTBIL un gadskārtējais valsts budžeta likums 2014. gadam tiek izstrādāts atbilstoši FDL nosacījumiem, t.sk. pārejas periodā paredzētos izņēmuma gadījumus. Izstrādājot VTBIL katram likuma perioda gadam iekļaujami dati un informācija atbilstoši FDL 5. panta trešajai un ceturtajai daļai, kā arī LBFV 16.² panta otrajā daļa noteiktā informācija.</p> <p>VTBIL katram likuma perioda gadam tiek norādīts vispārējās valdības maksimālais pieļaujamais strukturālā deficīta lielums vai minimālā pārpalikuma lielums (vidēja termiņa budžeta mērķis), vidēja termiņa budžeta prioritārie attīstības virzieni nacionālajā attīstības plānā un valsts aizsardzības koncepcijā noteikto mērķu sasniegšanai un prioritāšu</p>

		<p>ieviešanai, kā arī maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi turpmākajiem trīs gadiem.</p> <p>Maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi tiek noteikti pēc divām metodēm:</p> <p>(1) Tie tiek aprēķināti kā maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi, lai nepārsniegtu vidēja termiņa budžeta mērķi un koriģēti atbilstoši Fiskālās disciplīnas likumam (koriģētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi; 10.pants);</p> <p>(2) Tie tiek aprēķināti kā izdevumi, par kuriem ir pieņemts lēmums tos finansēt un ietver bāzes izdevumus un izdevumus jaunajām politikas prioritātēm (maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopapjoms; 1.pielikums).</p> <p>Maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopapjoms un maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi var atšķirties, ja izdevumu apjoms, par kuriem ir pieņemts lēmums nesasniedz to līmeni, kādu varētu atļauties saskaņā ar vidēja termiņa budžeta mērķi.</p> <p>Sagatavotajā VT BIL šī starpība 2014.gadā ir 9,1 milj. euro, 2015.gadā 16,6 milj. euro un 2016.gadā 213,3 milj. euro. Faktiski tas nozīmē, ka pie pašreizējām makroekonomiskajām prognozēm un nodokļu ieņēmumu prognozēm: (1) 2014. gadā ir 9,1 milj. euro rezerve; (2) Ja netiks ieviesti papildu pasākumi ieņēmumu palielināšanai, 2015.gadā būs pavisam neliela iespēja (16,6 milj. euro) piešķirt papildu finansējumu valsts pamatfunkcijām virs tā līmeņa, kas pašlaik ir noteikts 1. un 3. pielikumā. Tas skaidrojams ar to, ka lēmumus par 2015. gada izdevumu palielinājumu valdība jau pieņēma, izstrādājot VT BIL 2013., 2014. un 2015. gadam un šādi lēmumi tika pieņemti, izstrādājot šo VT BIL.</p>
3.	Saistītie politikas ietekmes novērtējumi un pētījumi	Nav attiecināms
4.	Tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Šis ir otrais vidēja termiņa budžeta ietvara likums un pirmais, kas tiek izstrādāts saskaņā ar FDL un tajā tiek izmantota lejupvērstās plānošanas metode (<i>top-down</i>). Lejupejošās plānošanas metodē vispirms tiek noteikts maksimālais pieļaujamais strukturālais deficīts un maksimālais vispārējās valdības izdevumu pieaugums pret iepriekšējo gadu un tad tiek aprēķināts, cik lielus izdevumus valsts budžetā katru gadu var plānot.</p> <p>Pieļaujamais strukturālā deficīta mērķis tiek noteikts par pamatu ņemot nacionālo vidējā termiņa mērķi (VTM), kas saskaņā ar FDL 10. pantu ir -0,5% no IKP un izmantojot iespējamās novirzes iemaksu palielinājumam 2. pensiju līmenī, ko pieļauj Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 16.novembra regula (ES) Nr. 1175/2011, ar ko groza Padomes regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (Regula nr. 1175/2011). Iemaksu palielinājums 2.pensiju līmenī tiek veikts 3 posmos: 2013. gadā palielinot iemaksas no 2 uz 4% (fiskālā ietekme 0,50% no IKP), 2015. gadā palielinot iemaksas no 4 uz 5% (fiskālā ietekme 0,27% no IKP) un 2016.gadā</p>

		<p>palielinot iemaksas no 5 uz 6% (fiskālā ietekme 0,29% no IKP).</p> <p>Saskaņā ar šo nosacījumu, 2014. gadā un 2015. gadā strukturālā deficīta mērķis tiek noteikts 1,0% no IKP apmērā un 2016. gadā 0,9% no IKP apmērā. Latvija pilnībā dzēsīs atkāpes un atgriezīsies pie VTM 2019. gadā.</p> <p>Jāatzīmē, ka noteiktais strukturālā deficīta mērķis nevienā gadā nepārsniedz Stabilitātes un izaugsmes paktā noteikto minimālo VTM, kas Latvijas gadījumā ir -1% no IKP un tiek ievērota pietiekama drošības rezerve attiecībā pret deficīta atsaucē vērtību, kas Latvijas gadījumā ir -1,8% no IKP strukturālajā izteiksmē. Noteiktais strukturālā deficīta mērķis 2014. un 2015. gadā sakrīt ar starptautiskajā Līgumā par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību ekonomiskajā un monetārajā savienībā noteikto augstāko pieļaujamo strukturālo deficītu 1% no IKP (Saeima šo līgumu ratificēja ar kvalificēto balsu vairākumu 2012. gada 31. maijā).</p> <p>Atbilstoši FDL 13. pantam, VTBIL ir sagatavots, ievērojot Regulas nr. 1175/2011, 9. pantā noteikto izdevumu pieauguma nosacījumu. Tā galvenā ideja ir, ka fiskālā disciplīna tiek nodrošināta ne tikai nosakot pieļaujamo strukturālo deficītu, bet arī ierobežojot vispārējās valdības izdevumu pieaugumu pret iepriekšējo gadu. Izdevumu nosacījums nosaka, ka izdevumi nedrīkst pieaugt ātrāk kā potenciālais iekšzemes kopprodukts, tādejādi novēršot risku, ka izdevumi pieaug straujāk kā produktivitāte.</p> <p>Reālais, koriģētais vispārējās valdības izdevumu pieaugums (izslēdzot inflācijas faktoru, izdevumus valsts parāda apkalpošanai un izlīdzinot bruto pamatkapitāla veidošanas izmaksas) 2014. gadā un 2015. gadā ir 1,5%, bet 2016. gadā ir izdevumu samazinājums par 1%. Samazinājums skaidrojams ar to, ka bāzes izdevumi tiek samazināti ar brīdi, kad spēku zaudē to plānošanas tiesiskais pamats - būtisku daļu izdevumu veido tādi izdevumi, kas ieplānoti budžetā uz noteiktu laiku (projekti, vienreizējie pasākumi).</p> <p>10 gadu periodā izlīdzinātais potenciālais iekšzemes kopprodukts, savukārt, 2014. gadā pieaug par 2,0%, 2015. gadā par 2,6% un 2016. gadā par 3,2%.</p> <p>FDL noteiktā lejupvērsta plānošanas metode, fiskālās disciplīnas principu īsteno, nosakot maksimāli pieļaujamus valsts budžeta izdevumus turpmākajiem 3 gadiem. Jāatzīmē, ka valsts budžeta izdevumi ietver tādas izdevumu pozīcijas, kurās izdevumi var būtiski atšķirties vienā gadā pret otru un pār kuriem valdībai ir ierobežota ietekme, piemēram valsts parāda apkalpošanas izdevumi un ES fondu projektu valsts līdzfinansējums. Tas nozīmētu, ka, lai nodrošinātu maksimāli pieļaujamus valsts budžeta izdevumus, pārējiem izdevumiem vajadzētu mainīties atkarībā no ES fondu projektu lieluma un no valsts parāda procentu maksājumiem. Lai to novērstu, FDL paredz izdevumu izlīdzināšanu.</p> <p>Izdevumu izlīdzināšanas mehānisms tiek piemērots šādām valsts budžeta izdevumu pozīcijām:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Eiropas Savienības struktūrfondu, Kohēzijas fonda, kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zivsaimniecības politikas izdevumiem; 2) valsts budžeta izdevumiem, kas saistīti ar tās valsts parāda daļas apkalpošanu, kura ietilpst Valsts kases kompetencē.
--	--	--

		<p>Kopējos attiecīgā gada izlīdzinātos izdevumus nosaka kā augstāk minēto izlīdzināto izdevumu summu.</p> <p>FDL pārejas noteikumi paredz, ka izdevumu izlīdzināšanu Eiropas Savienības struktūrfondu, Kohēzijas fonda, kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zivsaimniecības politikas projektu un pasākumu izdevumiem sāk piemērot no 2016. gada un izdevumu izlīdzināšanu valsts parāda apkalpošanas izdevumiem sāk piemērot no 2017. gada.</p> <p>Līdz ar to šajā VTABIL izdevumu izlīdzināšanu piemēro tikai 2016. gadam un tā attiecas uz Eiropas Savienības struktūrfondu, Kohēzijas fonda, kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zivsaimniecības politikas projektu un pasākumu izdevumiem.</p> <p>Eiropas Savienības struktūrfondu, Kohēzijas fonda, kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zivsaimniecības politikas projektu un pasākumu izlīdzināto izdevumu apjomu nosaka attiecīgā fonda vai politikas projektu un pasākumu kopējo no ārvalstu finanšu palīdzības programmas neapmaksājamo izdevumu apjomu dalot ar ārvalstu finanšu palīdzības programmas plānošanas perioda gadu skaitu un pieskaitot no ārvalstu finanšu palīdzības programmas apmaksājamo attiecīgā gada izdevumu apjomu. 2016. gadā tie ir 1 069 823 066 euro.</p> <p>Izdevumu izlīdzināšanas mehānisms paredz, ka no maksimāli pieļaujamiem valsts budžeta izdevumiem, kas noteikti pēc lejupvērstās plānošanas metodes tiek atskaitīti izlīdzinātie izdevumi, tādejādi tiek iegūti koriģētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi (10.pants). Koriģētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi ir maksimāli pieļaujamie izdevumi visām tām izdevumu pozīcijām, kurām netiek piemērota izdevumu izlīdzināšana. Tā kā 2014. un 2015. gadā nevienai izdevumu pozīcijai netiek piemērota izdevumu izlīdzināšana, tad koriģētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi sakrīt ar maksimāli pieļaujamiem valsts budžeta izdevumiem un tie attiecas uz visām izdevumu pozīcijām. Savukārt 2016. gadā koriģētie maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumi ir izdevumu sliksnis visiem izdevumiem, neiekļaujot tajos Eiropas Savienības struktūrfondu, Kohēzijas fonda, kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zivsaimniecības politikas projektu un pasākumu izdevumus. Šo pasākumu izdevumus pieskaita tādā apmērā cik attiecīgajā gadā ir nepieciešams. Šī atšķirība izskaidro koriģēto maksimāli pieļaujamie valsts budžeta izdevumu kritumu 2016. gadā.</p>
--	--	---

5.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	<p>VTIBL izstrādē iesaistītas visas ministrijas un citas centrālās valsts iestādes, sagatavojot savus budžeta pieprasījumus.</p> <p>Lai nodrošinātu Likumā par budžetu un finanšu vadību Ministru kabinetam doto uzdevumu izpildi attiecībā uz neatkarīgo institūciju viedokļa uzklauššanu, kā arī šā viedokļa un Ministru kabineta lēmuma pamatojuma iekļaušanu Ministru kabineta sēdes protokollēmumā, lemjot par attiecīgo iestāžu budžeta projektiem, neatkarīgo institūciju pārstāvji tika uzaicināti piedalīties visās Ministru kabineta sēdēs, kurās tika izskatīti attiecīgie jautājumi. Līdz ar to Valsts prezidenta kancelejas, Augstākās tiesas, Satversmes tiesas, Tieslietu padomes, Valsts kontroles, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes, Tiesībsarga biroja, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas un Ģenerālprokuratūras pārstāvjiem bija dota iespēja Ministru kabineta sēdē paust savu viedokli.</p> <p>Detalizētāka informācija ir iekļauta likumprojekta „Par valsts budžetu 2014.gadam” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācija) I sadaļas 5. punktā.</p>
6.	Iemesli, kādēļ netika nodrošināta sabiedrības līdzdalība	Projekts šo jomu neskar.
7.	Cita informācija	Nav

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību		
1.	Sabiedrības mērķgrupa	Sabiedrības grupas, kas tieši vai pastarpināti saņem finansējumu no valsts budžeta, kā arī veic obligātos maksājumus budžetā saskaņā ar likumdošanā noteikto.
2.	Citas sabiedrības grupas (bez mērķgrupas), kuras tiesiskais regulējums arī ietekmē vai varētu ietekmēt	Tieši vai pastarpināti var ietekmēt lielāko daļu sabiedrības.
3.	Tiesiskā regulējuma finansiālā ietekme	Likumprojekts nodrošina atbilstošas valsts fiskālās politikas īstenošanu un izdevumus atbilstoši reālajai sociāli ekonomiskajai situācijai valstī un pasaulē.
4.	Tiesiskā regulējuma nefinansiālā ietekme	Projekts šo jomu neskar
5.	Administratīvās procedūras	Projekts šo jomu neskar

	raksturojums	
6.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Projekts šo jomu neskar
7.	Cita informācija	Nav

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem					
Rādītāji	2013. gads*		Turpmākie trīs gadi (tūkst. euro)*		
	Saskaņā ar valsts budžetu 2013.gadam	Izmaiņas 2014.gadā, salīdzinot ar budžetu 2013.gadam	2014	2015	2016
			budžeta projekts	budžeta projekts	budžeta projekts
1	2	3	4	5	6
1. Budžeta ieņēmumi:	6 662 406,3	341 854,4	7 004 260,6	7 406 901,4	7 009 344,7
1.1. valsts pamatbudžets, tai skaitā ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi (bruto)	4 742 715,9	264 426,5	5 007 142,3	5 370 255,0	4 922 572,5
1.2. valsts speciālais budžets (bruto)	1 948 196,3	257 358,8	2 205 555,1	2 237 345,0	2 280 396,2
1.3. pašvaldību budžets					
2. Budžeta izdevumi:	6 853 756,6	288 948,3	7 142 704,9	7 000 743,4	7 248 358,5
2.1. valsts pamatbudžets (bruto)	4 853 963,3	420 884,9	5 274 848,2	5 062 904,1	5 286 659,8
2.2. valsts speciālais budžets (bruto)	2 028 299,2	47 994,2	2 076 293,5	2 138 537,9	2 155 322,8
2.3. pašvaldību budžets					
3. Finansiālā ietekme:	-191 350,3	52 906,0	-138 444,3	406 158,1	-239 013,8

3.1. valsts pamatbudžets	-111 247,4	-156 458,5	-267 705,8	307 350,9	-364 087,3
3.2. speciālais budžets	-80 102,9	209 364,5	129 261,6	98 807,2	125 073,5
3.3. pašvaldību budžets					
4. Finanšu līdzekļi papildu izdevumu finansēšanai (kompensējošu izdevumu samazinājumu norāda ar "+" zīmi)	X				
5. Precizēta finansiālā ietekme:	X				
5.1. valsts pamatbudžets					
5.2. speciālais budžets					
5.3. pašvaldību budžets					
6. Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins (ja nepieciešams, detalizētu ieņēmumu un izdevumu aprēķinu var pievienot anotācijas pielikumā):					
6.1. detalizēts ieņēmumu aprēķins					
6.2. detalizēts izdevumu aprēķins					
7. Cita informācija	* 2.ailē parādīti likumā „Par valsts budžetu 2013.gadam” apstiprinātie dati, 3.ailē parādītas izmaiņas – 2014.gada budžeta projekts pret 2013.gada plānu, 4. – 6.ailē – 2014. – 2016.gada budžeta projekts.				

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

1.	Nepieciešamie saistītie tiesību aktu projekti	Saskaņā ar Likuma par budžetu un finanšu vadību Pārejas noteikumu 67. punktu 2013., 2014. un 2015. gadā Ministru kabinets iesniedz Saeimai vidēja termiņa budžeta ietvara likuma projektu kopā ar gadskārtējo valsts budžeta likuma projektu (budžeta likumprojektu paketē).
2.	Cita informācija	Nav

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām
Projekts šo jomu neskar.

VI. Sabiedrības līdzdalība un šīs līdzdalības rezultāti		
1.	Sabiedrības informēšana par projekta izstrādes uzsākšanu	Ar masu mediju starpniecību sabiedrība informēta par likumprojekta „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam” izstrādes gaitu, svarīgākajiem prognozējamiem makroekonomiskajiem un fiskālajiem rādītājiem.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Projekts šo jomu neskar.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Projekts šo jomu neskar.
4.	Saeimas un ekspertu līdzdalība	Projekts šo jomu neskar.
5.	Cita informācija	Nav.

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Institūcijas, kas tieši vai pastarpināti saņem finansējumu no valsts budžeta, kā arī veic obligātos maksājumus budžetā saskaņā ar likumdošanā noteikto.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām	Projekts šo jomu neskar.
3.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide	Projekts šo jomu neskar.
4.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes institucionālo struktūru. Esošu institūciju likvidācija	Projekts šo jomu neskar.
5.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes institucionālo struktūru. Esošu institūciju reorganizācija	Projekts šo jomu neskar.

6.	Cita informācija	Likums „Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam” tiks publicēts Latvijas Vēstnesī, kā arī pēc izsludināšanas tas tiks ievietots Finanšu ministrijas interneta vietnē.
----	------------------	---

Finanšu ministrs

A.Vilks